

CLÀSSICA A LA REIAL ACADÈMIA

Dimarts 23 de gener de 2018 a les 20.00 hores

Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi

Saló d'actes

Barcelona

"El Viatge d'hivern", en l'adaptació per a guitarra del mestre Torrent"

MARIA TERESA VERT soprano

JAUME TORRENT guitarra

WINTERREISE, op. 89, D. 911 (*Viatge d'hivern*)

Música de FRANZ SCHUBERT (Àustria, 1797 – 1828)

Sobre un cicle de poemes del poeta líric WILHELM MÜLLER (Alemanya, 1794 – 1827)

Transcripció de la part de piano a la guitarra de JAUME TORRENT

Amb fotografies de FRANCESC MUNTADA

Després de l'extraordinària acollida que en el món del lied ha obtingut la versió per a veu i guitarra de Jaume Torrent de Die schöne Müllerin de F. Schubert, en aquesta ocasió ens proposa la transcripció del Winterreise, donant un important pas cap a la incorporació de la transcripció completa dels tres grans cicles schubertians al repertori de la guitarra. La fidelitat amb què la guitarra assumeix el llenguatge del "forte piano" de les 24 cançons del "Viatge d'hivern" ens predisposa, un cop més, a suposar que la idea d'utilitzar la guitarra per acompanyar les seves cançons, va poder molt bé trobar-se entre els projectes compositius del geni de Viena. Amb la guitarra, el cicle se submergeix de forma especialment suggerent en les atmosferes schubertianes, permetent emfatitzar aspectes expressius que sovint poden quedar sufocats per la vigorosa sonoritat del piano actual. Us presentem, doncs, una versió inèdita: la transcripció per a guitarra d'aquestes peces feta pel mateix intèrpret i comptem amb el suport d'un muntatge de diapositives, on, a més dels textos traduïts al català per M. Teresa Vert, us oferirem una selecció de fotografies a càrrec de Francesc Muntada, que reforcen l'impacte de l'obra sobre l'oient.

- 1.- Gute Nacht / Bona nit
- 2.- Die Wetterfahne / El penell
- 3.- Gefrorene Tränen / Llàgrimes congelades
- 4.- Erstarrung / Entumiment
- 5.- Der Lindenbaum / El til·ler
- 6.- Wasserflut / Torrent d'aigua
- 7.- Auf dem Flusse / Vora al riu
- 8.- Rückblick / Remembrança
- 9.- Irrlicht / Foc follet
- 10.- Rast / Repòs
- 11.- Frühlingstraum / Somni primaveral
- 12.- Einsamkeit / Solitud
- 13.- Die Post / El correu
- 14.- Der greise Kopf / El cap envellit
- 15.- Die Krähe / El corb
- 16.- Letzte Hoffnung / Última esperança
- 17.- Im Dorfe / Al poble
- 18.- Der stürmische Morgen / El matí tempestuós
- 19.- Täuschung / Desil·lusió
- 20.- Der Wegweiser / L'indicador del camí
- 21.- Das Wirtshaus / La posada
- 22.- Mut / Coratge
- 23.- Die Nebensonnen / Els sols junts
- 24.- Der Leiermann / El músic de carrer

WINTERREISE de F. SCHUBERT La transcripció per a guitarra de la part pianística dels 24 Lieder.

D'entre els grans compositors del període romàntic, sens dubte va ser F. Schubert qui va desenvolupar un estil d'escriptura pianística més proper al que podia haver estat assimilada per la guitarra. La puresa de les seves idees, així com l'essencialitat amb què tracta tots i cadascun dels paràmetres de la seva sintaxi, configuren un llenguatge sintètic al qual la guitarra (instrument més limitat en la seva dimensió polifònica que els instruments de teclat) s'havia aproximat a través de l'obra d'alguns compositors com M. Giuliani, A. Diabelli i molt especialment F. Sor. No és d'estranyar, doncs, que en transcriure molts dels passatges d'aquest incomparable cicle de cançons, m'hagi trobat amb que certes textures pianístiques del genial compositor vienès coincidissin amb les que van utilitzar els esmentats compositors en l'àmbit de la guitarra. Si bé alguns Lieder com "Die Wetterfahne", "Gefrorne Tränen", "Irrlicht", "Einsamkeit", "Der greise Kopf", "Die Nebensonnen" o "Der Leiermann" permeten una transcripció a la guitarra pràcticament literal, l'escriptura pianística d'altres, com "Erstarrung", "Der Lindenbaum", "Auf dem Flusse" o "Rückblick", contenen dificultats inassolibles per al nostre instrument. Les estructures dels motius que Schubert hi utilitza estan molt lluny de poder ser assimilades amb naturalitat per la guitarra i això explica que, a diferència del cicle de "Die schöne Müllerin", hi hagi poques versions per a guitarra en què s'hagi abordat la transcripció completa de les 24 cançons de Winterreise.

Per dur a terme aquesta transcripció, m'ha estat útil la meua llarga experiència com a compositor i com a guitarrista. La condició de compositor d'un extens catàleg d'obres per a guitarra m'ha permès –davant la impossibilitat d'utilitzar literalment certes textures pianístiques– dissenyar motius guitarrístics que, sense ser imitacions detallades dels schubertianos, el seu efecte musical s'ajustés sense cissures al discurs original. També el meu coneixement de la tècnica guitarrística i, concretament, tot allò que té relació amb la sistematització de les anticipacions i l'ús de les extensions, m'ha permès ajustar –dins els límits reals del que entenem com una execució òptima– les complexes i noves fórmules guitarrístiques que uso al llarg de tot el cicle. He d'afegir que el dramatismes de Winterreise no pot expressar-se sense una tècnica guitarrística que proporcioni a l'intèrpret una àmplia gamma de volums sonors ja que els contrastos dinàmics, així com la seva gradació en crescendos o diminuendos són recursos essencials per a la correcta expressió d'aquesta música i, sota cap concepte, poden ser substituïts –com a molt complementats– pels contrastos tímbrics ponticello / tastiera. Finalment vull afegir que la sonoritat del "forte piano" per al qual Schubert va escriure el cicle estava més a prop de la de la guitarra que de la del piano actual, amb la qual cosa, puc afirmar que aquesta versió –a més d'aportar els genuïns valors expressius de la guitarra– reobre la possibilitat de recuperar la primigènia atmosfera intimista de les cançons, ubicant-les dins els justos límits de la música de cambra en què van ser creades.

JAUME TORRENT. Barcelona, 9 de desembre de 2014

El guitarrista i compositor JAUME TORRENT recupera la figura del compositor intèrpret que va protagonitzar el món de la guitarra durant el període clàssic i que duraria fins ben iniciat el segle XX. Les seves aportacions tant en l'àmbit de la composició com en el de la tècnica guitarrística són nombroses. És el primer compositor a la història de la guitarra que ha desenvolupat un llenguatge polifònic, funcional i orgànic en tonalitats com La bemoll major, Do sostingut major, Mi bemoll major, Fa sostingut menor, etc. (tonalitats que la tradició compositiva de la guitarra ha considerat com inoperants per al desenvolupament del llenguatge guitarrístic). Amb les 24 Fantasies escrites en totes les tonalitats majors i menors i les 8 Sonates –la núm. 4 està en Lab M i la núm. 5 en Mib M–, Jaume Torrent obre les portes de la guitarra a un món de tonalitats, modulacions i desenvolupaments temàtics mai explorat fins ara, situant-la –respecte de la ductilitat tonal– a l'alçada de la dels instruments més rics en literatura polifònica. Vladimir Mikulka afirmà: «...aquestes obres per a guitarra circulen per camins compositius que, fins ara, només podíem trobar en la literatura pianística dels grans compositors. L'abast de les troballes que posseeixen constitueixen, pels guitarristes, un dels millors valors del nostre repertori». És autor de més de 200 obres per a guitarra que, publicades en importants editorials, estan agrupades en aproximadament 80 opus. Inclouen guitarra "solos" (valsos, sonates, intermezzi, suites, cançons...), música de cambra amb guitarra (duos, trios, quintets...) i concerts per a guitarra, guitarra i violí o guitarra i flauta i orquestra. El seu Concert de Rialp per a guitarra i orquestra simfònica, op. 70 està considerat per veus autoritzades del panorama internacional de la guitarra, de la musicologia, de la direcció d'orquestra i de la composició (Ángelo Gilardino, Patricio Mátteri, Henri Jul Hansen, Jordi Cervelló, etc.) com "un dels millors concerts per a guitarra escrits fins al moment que es presenta com a rival dels grans concerts de compositors de la talla de Joaquín Rodrigo, Heitor Villa-Lobos, Leo Brouwer o Lalo Schifrin, entre d'altres". Paral·lelament a la seva tasca compositiva, ha desenvolupat una nova tècnica guitarrística basada en l'ús sistemàtic d'aspectes mecànics (com l'ús de l'extensió de la mà esquerra, de les anticipacions o de les celles auxiliars) que fins ara no havien estat contemplats en el seu veritable abast per les tècniques més universalment divulgades. Amb aquesta tècnica, Jaume Torrent aconsegueix una projecció de so superior al d'aquelles tècniques, millorant la claredat en l'estratificació dinàmica, possibilitant una millor integració de la guitarra en agrupacions de cambra i orquestrals i dotant-la de la capacitat de desenvolupar el seu discurs en tonalitats majors i menors, augmentant, amb tot això, els recursos expressius de l'instrument. La seva presència en els escenaris internacionals és permanent i ha actuat com a solista de prestigioses orquestres europees i americanes –Orquestra Simfònica de París, de Cambra d'Israel, Simfònica de la RAI, Dresdner Philharmonie, Filharmònica Nacional d'Ucraïna, de la RTV Espanyola, Bilkent Symphony, de la Ràdio Búlgara, de la RTV de Luxemburg, American Wind Symphony, Symphony Orchestra of Bursa, Westcoast Shymphony, Simfònica de València, etc.– havent estat dirigit per directors de la talla de R. Frühbeck de Burgos, Ph Entremont, E. García Asensio, C. Mansur, H. Pensis, R. Austin Boudreau, M. Natchev, D. Tosi, M. Galduf, J. Palkin, G. Aykal, D. Tosi i E. van Tiel entre d'altres. El 2004 va ser guardonat amb el Premi Golden Fortune d'Ucraïna en reconeixement a la qualitat i popularitat de la seva trajectòria. Al març del 2012 va actuar com a solista de 4 dels seus concerts per a guitarra i orquestra en el marc del Festival Internacional "Prospectives XXIIè segle" celebrat a França, sent la primera vegada en la història que un compositor guitarrista interpreta 4 concerts propis en una sola programació. A l'octubre del mateix any, va gravar el seu concert per a guitarra i orquestra simfònica "Concert de Rialp" amb la Polish Baltic Philharmonic dirigida per Ernst van Tiel. El novembre de 2015, el guitarrista Mauricio Díaz li estrenà el cinquè concert per a guitarra i orquestra "Concerto da Vinci" amb l'Orquestra Filharmònica de l'Estat de Querétaro (Mèxic) sota la direcció de José Guadalupe Flores i el desembre del mateix any, l'Orquestra Camerata de Sant Cugat, sota la direcció de Xavier Baulies, li estrenà la Cantata per a orquestra i cors "Prec eixut de Nadal" amb textos de Narcís Comadira. Informació detallada: www.jaumentorrent.com

Nascuda en una família de cinc germans, la soprano Maria Teresa VERT va viure des de molt petita prop dels boscos de Sant Llorenç del Munt. Després d'una etapa de recerca creativa en molts àmbits diferents: ceràmica, escriptura, costura, dansa, flauta travessera, es va decidir per la filologia catalana (Universitat Autònoma de Barcelona) i la veu (Conservatori Professional de Terrassa, "Hochschule für Musik" –Universitat de música de Viena– i Conservatori d'Innsbruck, Conservatori Superior de Música del Liceu de Barcelona). La seva darrera titulació ha estat com a professora en el mètode Cos-Art per la Universitat Ramon Llull (2009). Ha actuat per tot l'Estat espanyol, per Àustria, França i Bèlgica fent-se mereixedora dels millors comentaris de la premsa. Ha interpretat les òperes The Turn of the Screw de Benjamin Britten (Flora); Così fan tutte de W. A. Mozart (Despina); Christoph Columbus de Jaques Offenbach (Esperanza); Das Medium de Gian Carlo Menotti (Mrs. Gobineau); Les Noces de Fígaro (Susanna); Rigoletto (Gilda). Les sarsueles: La Generala (Olga); La tabernera del puerto, (Marola); Cançó d'amor i de guerra (Francina). Els oratoris: Weihnachtsoratorium; Johannes Passion; Missa en C major i Rèquiem de Mozart; Rèquiem de Fauré, diverses cantates de Bach, com Bauern Kantate; de Literes, Ha del rústico, i altres tantes misses de Haydn, Schubert i Mozart. L'han acompanyat les orquestres: Amadeus de Stuttgart; l'orquestra de Cambra Amati; Festival Orchestra Ostrava; Strauss International Festival Orchestra; l'Orquestra de Cambra de Granollers; Orquestra Lírica de Barcelona, etc. L'han dirigit les batutes de Lluís Vila, Francesc Guillén, Joan Grimalt, Albert Argudo, Leos Svarovsky, Barry Sargent, Ratislav Stur, Markus Pilz, Joan Casals, Marc Marcet, Josep Benet, Joan Martínez Colàs, etc. Com a docent, ha treballat de professora de cant a Granollers i actualment és professora d'alemany i de tècnica vocal al Conservatori Municipal de Terrassa així com al programa de formació contínua Avetplus. La seva tasca com a investigadora sobre els processos de la veu s'ha vist reflectida en publicacions en revistes com Mente Sana (nov. 2005 "Equilibrarse con la voz"; juliol 2006 "Respirar para sentir") i en nombrosos curssets i conferències.

www.racba.org

www.fomentdelaclassica.cat

Vull rebre informació de les activitats de l'Associació pel Foment de la Música Clàssica

(Li preguem que ompli clarament les dades i ens ho entregui a la sortida del concert) (Si no ho vol retallar, demani un formulari a la sortida)

Nom i primer cognom

Correu electrònic